

RM. 152.65.2024

Bydgoszcz, 19.01.2024 r.

Sz. P. Rafał Bruski
Prezydent Miasta Bydgoszczy
ul. Jezuicka 1, 85-102 Bydgoszcz

Petycja

Szanowny Panie Prezydencie,

zwracamy się do Państwa z petycją o nazwanie nowej ulicy, skweru, placu lub innego obiektu imieniem Heleny Dębiec. W naszym pięknym mieście jest – naszym zdaniem – zdecydowanie za mało ulic z kobiecymi patronkami (według wyliczeń jest to około 2% całości), a nie można zapominać o niebagatelnym wpływie kobiet na historię Polski.

Proponowana przez nas przyszła – jak mamy nadzieję – patronka jest bezpośrednio związana z historią regionu bydgoskiego. Brała czynny udział w powstaniu wielkopolskim, walcząc na Froncie Północnym w okolicach Rynarzewa i Szubina. Pełniła funkcję łączniczki i zwiadowczyni. Za swoje dokonania została odznaczona Wielkopolskim Krzyżem Powstańczym w 1974 roku oraz Orderem Odrodzenia Polski w 1977 roku.

Do naszego apelu dołączamy dłuższy biogram bohaterki.

Liczymy na pozytywne rozpatrzenie naszej petycji.

Z wyrazami szacunku,

Biogram Heleny Dębiec

Helena Dębiec urodziła się w Rynarzewie w 1897 roku. Pierwszy raz, swój bunt wobec władzy niemieckiej ukazała w latach 1905/1906 podczas strajku szkolnego w Murowańcu. Walczyła wówczas o mowę polską, o możliwość zachowania resztek polskości w narodzie.

Do powstania wielkopolskiego przystąpiła 1 stycznia 1919 roku, do oddziału Samokłesk, z którym walczyła na Froncie Północnym w okolicach Rynarzewa i Szubina. H. Dębiec w swojej formacji pełniła rolę zwiadowczynie i łączniczki, znacznie ułatwiało jej to panięńskie – niemieckobrzmiące nazwisko – Vollmüller. Dzięki niemu, z mniejszą trudnością, mogła przedostać się do Bydgoszczy. Jej nazwisko oraz dobra znajomość języka niemieckiego wzbudzała zaufanie niemieckich żołnierzy i ich dowódców, którzy często zdradzali jej szczegóły planowanych działań. W trakcie swojej służby przenosiła informacje o działaniach Grenzschutzu albo dostarczała powstańcom konieczną aprowizację. Helena, znalazła również skuteczny sposób na transport granatów, przenosiła je, ukrywając w swoim wiklinowym koszyku pod ziemniakami.

Często młoda Helena zajmowała żołnierzy rozmową, a w tym czasie jej bracia (Leon, Marian i Karol, którzy wstawili się właśnie zdobywaniem broni z taborów kolejowych i samochodowych) pozbawiali wojska wroga broni. Rodzice powstanki, zdobytą broń i amunicję, ukrywali w swojej stodole lub trzymali w piwnicy, narażając życie całej rodziny. W domu rodzinnym Vollmüllerów wielu powstańców znalazło schronienie.

Dla powstania Helena Dębiec działała do 1920 roku, czyli do odzyskania przez te tereny suwerenności, bo choć formalnie powstanie wielkopolskie zakończyło się w układem trewirskim, to nie zakończył on jednak wszystkich walk.

Po 1945 roku, po zakończeniu działań na frontach II wojny światowej, Helena Dębiec zamieszkała w Zamościu. Należała do Związku Bojowników o Wolność i Demokrację, który był aktywny w życiu społecznym gminy Szubin i pomagał w organizacji kolejnych rocznic Powstania Wielkopolskiego.

Wraz z mężem doczekali się pięciorga dzieci – Mieczysława, Genowefy, Bogusławy, Alojzego i Sabiny, u której zamieszkała po przejściu na emeryturę. Po śmierci ukochanego męża, Helena Dębiec wstąpiła do zakonu sióstr franciszkanek. Nie zamieszkała w klasztorze, ale oddawała się często gorliwej modlitwie.

Za swoje zasługi została odznaczona Orderem Odrodzenia Polski w 1977 r. oraz Wielkopolskim Krzyżem Powstańczym w 1974 r. Medale, które otrzymała zawsze nosiła z ogromną dumą. Zakładała je na wszystkie ważne uroczystości.

O bohaterce została również napisana praca w ramach IX edycji projektu Kamienie Pamięci. Ówczesne uczennice (dzisiejsze absolwentki) II Liceum Ogólnokształcącego zebrały bogaty

materiał biograficzny, uwzględniając wszystkie dostępne źródła i stworzyły – pod kierunkiem mgr Moniki Szury-Jankowskiej pracę *Helena Dębiec – Nieznana bohaterka Powstania Wielkopolskiego*.

Zmarła w 1990 roku. Została pochowana w zakonnym habicie. Spoczywa na cmentarzu parafialnym w Samokłeskach Dużych obok męża.

Zdjęcie Heleny Dębiec z medalami (z archiwum rodziny bohaterki):

